

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

Dammtussar, diskberg och amning

Finns det något samband mellan jämställt föräldraskap och amningslängd?

Författare: Katja Fagerström och Emma Nilsson

Handledare: Eva Persson

Magisteruppsats

Hösten 2017

Lunds universitet
Medicinska fakulteten
Programnämnden för omvårdnad, radiografi samt reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa
Box 157, 221 00 LUND

Dammtussar, diskberg och amning

Finns det något samband mellan jämställt föräldraskap och amningslängd?

Författare: Katja Fagerström och Emma Nilsson

Handledare: Eva Persson

Magisteruppsats

Hösten 2017

Abstrakt

Bakgrund Jämställt föräldraskap och amning har fördelar för barnet, familjen och samhället. Det finns en risk att det ena området prioriteras på bekostnad av det andra eftersom de ibland uppfattas ha ett motstridigt förhållande. **Syfte** Att undersöka om jämställdhet i föräldraskapet har något samband med amningslängd. **Metod** En kvantitativ studie där jämställdhet och amningslängd mättes med en webbenkät. Jämställdhet i föräldraskapet mättes genom fyra variabler; föräldraledighet, vård av barn, sysselsättningsgrad och fördelning av obetalt hemarbete. **Resultat** Det fanns en tendens till längre helamning hos de kvinnor som i större utsträckning delade lika på föräldraledighet med sin partner. De kvinnor som hade mer jämställd fördelning av vård av barn ammade längre än de kvinnor som tog huvudansvar för vård av barn. Det fanns ett svagt negativt samband mellan kvinnans andel obetalt hemarbete och amningslängd. **Konklusion** De svaga trender som observerades pekar mot att ökad jämställdhet i föräldraskapet har ett positivt samband med amningslängd.

Nyckelord: Jämställt föräldraskap, Amning, Partnerns roll, Amningsfrämjande faktorer, Föräldraledighet, Obetalt hemarbete.

Lunds universitet
Medicinska fakulteten

Innehållsförteckning

Introduktion.....	5
Bakgrund.....	6
<i>Jämställdhet</i>	6
Jämställt föräldraskap.....	6
Föräldraledighet.....	6
Syssetsättningsgrad och obetalt hemarbete.....	7
<i>Amning</i>	7
Amningens och bröstmjölakens positiva effekter.....	8
Amningsrekommendation och definition.....	8
Prevalens.....	9
<i>Jämställdhet och amning</i>	9
Faktorer som påverkar jämställdhet och amning.....	9
Partners roll för amning.....	10
Perspektiv och utgångspunkter.....	10
Debatten i samhället.....	11
Barnmorskans roll.....	12
Syfte.....	12
Specifika frågeställningar.....	12
Metod.....	13
Urval.....	13
Instrument.....	13
Datainsamling.....	15
Analys av data.....	15
Forskningsetiska avvägningar.....	16
Resultat.....	17
Amning.....	19
Orsaker att inte amma.....	19
Föräldraledighet och amning.....	19
VAB och amning.....	21
Syssetsättning och amning.....	21
Obetalt hemarbete och amning.....	22
Föräldraledighet, syssetsättningsgrad och obetalt hemarbete.....	25
Diskussion.....	25
Metoddiskussion.....	25

Resultatdiskussion.....	29
Konklusion och implikationer.....	34
Referenser.....	36

Introduktion

Ett jämställt föräldraskap har fördelar för barnet, (Golestani, Ivarsson, & Thorén Todoulos, 2016) familjen (Arwidsson Hansen, Cederstrand, Gisslemann, Olsson & Wiberg, 2013a) och samhället (Regeringen, 2016). Amning har hälsofördelar för barnet och kvinnan (Duijts, Ramadhani & Moll, 2009; Ip et al., 2007; Kylberg, Westlund & Zwedberg, 2014; Vennemann et al., 2009; Weyermann, Rothenbacher & Brenner, 2006). World Health Organization [WHO] (2001; 2017) och Socialstyrelsen (2003) rekommenderar helamning i sex månader. Endast 15% av barn födda i Sverige 2015 helammades vid sex månader (Socialstyrelsen, 2017). Även när det gäller jämställdhet är det långt kvar innan de uppsatta målen nås (Statistiska Centralbyrån [SCB], 2016). Partners inställning spelar stor roll för amningsperiodens längd (Kylberg et al., 2014; Sheriff, Hall & Panton, 2014), men partners roll tydliggörs inte i de amningsfrämjande föreskrifter som svensk sjukvårdspersonal följer (SOSFS 2008:33; Socialstyrelsen, 2014a). Barnmorskan har en viktig roll både i att främja amning (International Confederation of Midwives [ICM], 2011; Socialstyrelsen, 2006) och ett jämställt föräldraskap (Socialstyrelsen, 2014b). Sambandet mellan amningslängd och jämställt föräldraskap är dåligt utforskat samtidigt som det finns en samhällsdebatt som hävdar att det finns en motsättning mellan dessa två (Berggren, 2011; Norbäck, 2004; Psomas Blomberg, 2016; Sjöman, 2004). Detta medför en risk att ett av områdena prioriteras på bekostnad av det andra. Mer forskning behövs för att undersöka om det finns ett samband mellan jämställdhet i föräldraskapet och amningslängd och hur detta samband i så fall ser ut.

Bakgrund

Jämställdhet

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet (Nationalencyklopedin, n.d). Sveriges regering för en jämställdhetspolitik med målet att "kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv". Ett delmål i denna politik är jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet (Regeringen, 2016).

Jämställt föräldraskap

Jämställt föräldraskap kan definieras som att båda föräldrarna har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i föräldraskapet. Jämställt föräldraskap innebär enligt Golestani et al. (2016) en rättvis fördelning mellan föräldrarna av fem områden: föräldraledighet, hushållsansvar, att se barnets behov, engagemang och delaktighet i beslut.

Ett jämställt föräldraskap där trygga relationer etableras med båda föräldrarna tidigt i livet kan ha positiv effekt på relationer senare i barnets liv (Golestani et al., 2016). Barnets psykiska hälsa och sociala anpassning främjas av en engagerad pappa (Sarkadi, Kristiansson, Oberklaid & Bremberg, 2008). En svensk retrospektiv kohortstudie visade att pappor som under 70-talet var föräldralediga hade lägre risk att dö i förtid jämfört med pappor som inte var föräldralediga (Månsdotter, Lindholm & Winkvist, 2007). Jämställdhet kan också främja relationen mellan föräldrarna. I en svensk longitudinell studie separerade paren i högre utsträckning om mannen tog lite eller ingen föräldraledighet jämfört med om han tog mer föräldraledighet. Par med inbördes liknande inkomst separerade mer sällan än par med stor inkomstskillnad (Nilsson & Strandh, 2009). Ojämställd fördelning av föräldraledighet, vård av barn (VAB) och sysselsättningsgrad har negativ effekt för kvinnor på arbetsmarknaden. Arbetsgivare upplever generellt kvinnors föräldraskap som något negativt som gör dem mindre tillförlitliga som arbetstagare medan män med barn upplevs pålitliga (Orpana, 2014).

Föräldraledighet

Huvuddelen av föräldrapenningen tas i Sverige ut under barnets två första levnadsår. Statistik från Försäkringskassan för barn födda 2005-2013 visar att kvinnor hade tagit 83% och män

17% av föräldrapenningdagarna vid barnets tvåårsdag (Försäkringskassan, 2016).

Föräldraledighet och uttag av föräldrapenningdagar är emellertid inte alltid samma sak eftersom en förälder kan välja att ha en sammanhängande ledighet och bara ta ut ersättning för en del av perioden. Kvinnor i Sverige är i genomsnitt föräldralediga utan ekonomisk ersättning i 5,8 månader och män i 1,6 månader (Arwidsson Hansen et al., 2013a).

Inom begreppet tillfällig föräldrapenning ingår VAB. Det kompenserar förlust av inkomst för en förälder som avstår arbete för att ta hand om barn som normalt går i förskola eller skola (Försäkringskassan, 2017). Enligt Statistiska Centralbyrån (SCB, 2016) tog kvinnor år 2015 ut 62% av dagarna för VAB medan män tog 38%. Fördelningen mellan kvinnor och män har de senaste 20 åren legat på ungefär samma nivå som idag (SCB, 2016).

Sysselsättningsgrad och obetalt hemarbete

Kvinnor i Sverige spenderar enligt SCB (2016) mer tid på obetalt hemarbete medan män förvärvsarbetar i högre utsträckning. Skillnaden i mängd obetalt hemarbete är större mellan kvinnor och män som har småbarn än i populationen i helhet. Kvinnor arbetar deltid i större utsträckning än män. Den näst vanligaste orsaken till kvinnors deltidsarbete är vård av barn medan det är den sjätte vanligaste orsaken till mäns deltidsarbete (SCB, 2016). Arwidsson Hansen et al. (2013a) ser ett samband mellan andel föräldraledighet och andel obetalt hemarbete för både kvinnor och män. Ju större andel av föräldraledigheten en förälder tar, desto större andel hemarbete utför den föräldern. Denna fördelning kvarstår under många år efter föräldraledighetens slut. Kvinnor har högre sjukfrånvaro än män (SCB, 2015) och kvinnors sjukfrånvaro i förhållande till mäns ökar i samband med föräldraskap. Kvinnliga föräldrar är i dubbelt så hög utsträckning sjukskrivna jämfört med manliga föräldrar (Angelov, Johansson & Lindahl, 2013). Detta kan härledas till att kvinnor tar större ansvar för hemarbete än män (Angelov et al., 2013; Boye, 2010; Eek & Axmon, 2015). Kvinnor utför i högre utsträckning än män så kallat diffust arbete som till exempel innebär ansvar för planering (Arwidsson Hansen et al., 2013a).

Amning

I Sverige är amningsfrekvensen internationellt sett hög (Socialstyrelsen, 2017; Svensson & Nordgren, 2002), mycket tack vare *Föräldraledighetslagen* (SFS 1995:584) som ger svenska

föräldrar rätt till betald föräldraledighet tills barnet är 18 månader. Historiskt har samhällsfaktorer som institutionaliseringen av förlossning och eftervård på 30-talet samt införandet av kunskapsbaserade rekommendationer påverkat amningsfrekvens och -längd (Svensson & Nordgren, 2002).

Amningens och bröstmjölakens positiva effekter

Bröstmjölken täcker hela näringsbehovet för det nyfödda barnet och har en unik förmåga att ändra och anpassa sig efter det växande barnet (Kylberg et al, 2014). Det finns många hälsofördelar för mor och barn. Barn som helammats utvecklar i lägre utsträckning fetma jämfört med barn som fått modersmjölksersättning (Weyermann et al., 2006; Horta & Victoria, 2013). Amning skyddar mot diarrésjukdom, luftvägsinfektioner, öroninfektioner samt urinvägsinfektioner (Horta & Victoria, 2013; Duijts et al., 2009). Denna skillnad är större i utvecklingsländer än industriländer relaterat till hygieniska missförhållanden vid tillredning av modersmjölksersättning (Kylberg et al, 2014). Amning har en skyddande effekt mot plötslig spädbarnsdöd (Vennemann et al., 2009). Amning ger också en minskad risk för barnet att senare i livet utveckla diabetes typ 1. Barn som fått bröstmjolk visade, oberoende av mammans IQ, signifikant högre resultat på IQ-test jämfört med barn som fått modersmjölksersättning (Horta, Loret de Mola & Victora, 2015). Den ammande kvinnan har minskad risk för postpartumdepression samt bröst- och äggstockscancer (Ip et al., 2007).

Amningsrekommendation och definition

WHO (2001; 2017) rekommenderar sex månaders helamning och därefter delamning med tilläggskost upp till barnet är två år eller längre. Sverige har ställt sig bakom rekommendationen om helamning i sex månader och därefter fortsatt amning med tilläggskost, gärna under första levnadsåret eller så länge föräldrar och barn vill (Socialstyrelsen, 2003).

Definitionen för helamning är att barnet endast får bröstmjolk och vitamin D samt eventuella läkemedel. Delamning innebär att barnet förutom bröstmjolk får modersmjölksersättning, välling eller annan kost (Socialstyrelsen, 2017).

Prevalens

Vid en veckas ålder helammades 78% av alla barn födda 2015 i Sverige. Vid fyra månaders ålder helammades 51% och vid sex månaders ålder 15% av barnen (Socialstyrelsen, 2017). Detta innebär en minskning sedan 90-talet, då andelen helammade barn vid fyra respektive sex månaders ålder var lite under 70% respektive lite över 40%. En del av minskningen kan förklaras av att definitionen för helamning ändrades 2004 till en mer strikt innebörd där amning med tillägg av smakportioner inte längre räknas som helamning. Även när detta tas i beaktande har trenden sedan 90-talet varit nedåtgående (Socialstyrelsen, 2015).

Jämställdhet och amning

Amning anges ofta som ett skäl till att kvinnan tar majoriteten av föräldraledigheten (Arwidsson Hansen et al., 2013a). I kontrast till det visade en svensk kohortstudie att kvinnor som levde med en man som tog ut föräldraledighet ammade i högre utsträckning när barnet var sex månader än kvinnor vars män inte var föräldralediga (Flacking, Dykes & Ewald, 2010). Att ha en partner som är positiv till amning och som stöttar kvinnan under amningsperioden är en av de viktigaste amningsfrämjande faktorerna (Bromberg Bar-Yam & Darby, 1997; Kong & Lee, 2004; Sheriff et al., 2014; Tohotoa et al., 2009). Brist på stöd från partnern ökar användning av modersmjölksersättning (Bromberg Bar-Yam & Darby, 1997). Majoriteten av partners i Sverige tar ut föräldradagar i samband med att barnet föds (Försäkringskassan, 2016). Detta ger möjlighet till avlastning från övrigt hemarbete för att frisätta tid för kvinnan att etablera amningen (Kylberg et al., 2014; Tahotoa et al., 2009).

Faktorer som påverkar jämställdhet och amning

Flera faktorer påverkar både jämställdhet och amningslängd i positiv riktning. Kvinnor med högre utbildnings- och inkomstnivå ammar i högre utsträckning än kvinnor med lägre utbildning och inkomst (Flacking, Nyqvist & Ewald, 2007; Socialstyrelsen, 2014c). Föräldrapar där kvinnan har hög utbildnings- och inkomstnivå delar också i större utsträckning lika på föräldraledighet än föräldrapar där kvinnan har låg utbildnings- och inkomstnivå (Arwidsson Hansen, Cederstrand, Qian & Wiberg, 2013b). En jämställd fördelning av föräldraledighet ökar sannolikheten för en jämställd fördelning av obetalt hemarbete (Arwidsson Hansen et al., 2013a). Mannens utbildningsnivå påverkar amning i positiv riktning (Flacking et al., 2010) medan sambandet för jämställt uttag av föräldraledighet

är mer komplext. På individnivå finns ett samband mellan högre utbildningsnivå hos mannen och mer jämställd fördelning av föräldraledighet, men på parnivå minskar sannolikheten för jämställd fördelning om mannen har högre utbildningsnivå än kvinnan (Arwidsson Hansen et al., 2013b).

Partners roll för amning

Kvinnor i en australiensisk intervjustudie upplevde att amningen underlättades om partnern tog större ansvar för matlagning, diskning, handling och tvätt samt badade barnet och hämtade barnet vid amning på natten. Partners upplevde att de kunde stötta genom att engagera sig i vardagssysslor, men lyfte också att de kände sig oförberedda, saknade kunskap och ville ha råd om hur de kunde stötta kvinnan i amningen (Tahotoa et al., 2009). I en finsk enkätstudie undersöktes föräldrars attityd till amning under graviditeten ansåg 95% att det var viktigt att barnet fick bröstmjölk och lika många ansåg att det var viktigt att partnern stöttade kvinnan i amningen. Elva procent var oroliga att amning skulle påverka partners relation med barnet negativt och 16% var oroliga att partnern skulle känna sig utanför under amningsperioden (Laanterä, Pölkki, Ekström & Pietilä, 2010). I en svensk intervjustudie intervjuades partners till ammande kvinnor och de beskrev att amningen kunde få dem att känna sig utanför. Några upplevde att amning försvårade ett jämställt föräldraskap och främjade traditionella könsroller där mannen försörjde familjen och kvinnan tog hand om barnet. Några deltagare reflekterade över att jämställdhet inte behöver betyda att båda i paret gör exakt samma saker. Partnern fick ofta sköta hushållsarbetet för att kvinnan skulle kunna amma. Några uttryckte missnöje med den rollen medan andra upplevde att de tog aktivt ansvar och deltog i föräldraskapet. Flera kände sig involverade i föräldraskapet genom att ta hand om barnet i andra situationer, som att bada det och byta blöja. Alla deltagarna var överens om att de inte ville ge upp amningen för att vara mer jämställda i matningssituationen (Palmqvist, Zäther & Larsson, 2015).

Perspektiv och utgångspunkter

Intersektionalitetsbegreppet (Eriksson-Zetterqvist och Styhre, 2009) har använts som teoretiskt ramverk då amning kan förklaras utifrån ett multifaktoriellt perspektiv. Likaså måste jämställdhet förstås i sitt alldeles unika sammanhang, särskilt när det som i föreliggande studie handlar om den privata jämställdheten. Det är nödvändigt med en analys

av det dynamiska samspelet mellan amning och jämställdhet och detta kan tydliggöras genom en intersektionell analys.

Begreppet intersektionalitet står för ”linjer som korsar eller avskär varandra” (Eriksson-Zetterqvist och Styhre, 2009, s. 10.). En förklaringsmodell är att intersektionalitetsbegreppet delas upp i fyra kategorier; kön, etnicitet, sexualitet och klass. Dessa kategorier är utbytbara, till exempelvis religion, ålder, osv. Den huvudsakliga funktionen av dessa kategorier är att de skall förstås som en helhet i relation till varandra och att de aldrig kan existera var för sig (Eriksson-Zetterqvist och Styhre, 2009). Den feministiska teoretikern Rosi Braidotti åskådliggör detta i följande citat. ”It is absolutely the case that one is not a Muslim on Tuesday and a European on Wednesday, a woman on Monday, black on Sunday and lesbian on Thursday afternoon.” (Eriksson-Zetterqvist och Styhre, 2009, s. 13.). Kärnan i intersektionalitetsbegreppet är att dessa olika kategorier samvarierar med en ständig dynamik. I en intersektionell analys går det inte att på förhand förutspå vilken kategori som är viktigast utan fokus bör vara på hur dessa kan samverka och antingen förstärka eller motverka varandra. Hänsyn måste också tas till faktorer som rådande politisk och ekonomisk situation vid en viss tidpunkt. För enskilda individer får olika kategorier olika betydelse beroende på var i världen hen befinner sig (Edling & Liljeros, 2016). En annan viktig utgångspunkt är att det intersektionella perspektivet har en normkritisk ansats (Eriksson-Zetterqvist & Styhre, 2009; Lykke, 2009).

Debatten i samhället

Forskning visar att det sociala klimatet och massmedias bevakning påverkar enskilda individers uppfattningar, ställningstagande och agerande (Dunn, Leask, Zhou, Mandl & Coirea, 2015; Kioussis, Strömback & Mcdevitt 2015; Witteman, Fagerlin, Exe, Trottier, Zikmund-Fisher, 2016). I *Amningsboken* ges följande råd till pappan: “Många mammor blir stressade över att inte hinna med allt som behöver göras hemma, som disk, städning och matlagning. Övertyga henne om att det inte gör något att dammtussarna flyger och diskbänken blir full.” (Svensson & Nordgren, 2002, s. 200.). Hushållsarbetet framställs här som kvinnans uppgift i en bok som vänder sig till föräldrar, vårdpersonal och studerande inom vårdutbildningar. I media framställs ibland delad föräldradedighet och ökad jämställdhet i

föräldraskapet som ett hot mot amning (Berggren, 2011; Norbäck, 2004; Psomas Blomberg, 2016; Sjöman, 2004) och vice versa, amning framställs som en kvinnofälla och ett hot mot jämställdhet (Kauppi, 2005). Det finns en uppfattning att jämställdhetsivrande föräldrar väljer modersmjölksersättning på bekostnad av amningen (Berggren, 2011). En stor debatt skapades när en före detta partiledare inför riksdagsvalet 2010 föreslog användning av bröstpump för att kunna dela lika på föräldraledigheten. Uttalandet fick stark kritik av andra partiledare och av tv-tittarna (TT, 2010). I detta debattklimat är det förståeligt att nyblivna föräldrar önskar och behöver förtydligande råd om partners roll vid amning (Laanterä et al., 2010; Tahotoa et al., 2009).

Barnmorskans roll

Vårdgivarens utbildning, bemötande, attityder och förhållningssätt samt sjukhuspolicy och vårdrutiner har betydelse för amningslängd (Svensson, 2011). Amning är en av kärnfrågorna i barnmorskeprofessionens etiska kod. Barnmorskan ska främja helamning och ge kvinnan kunskap och förutsättningar för detta (ICM, 2011). Enligt Socialstyrelsens föreskrifter för information som avser uppfödning genom amning eller med modersmjölksersättning (2008) ska vårdpersonal informera om amningens fördelar jämfört med modersmjölksersättning samt ge kvinnan kunskap för att upprätthålla amningen. Partners roll beskrivs inte i dessa styrdokument. I Socialstyrelsens *Kunskapsstöd för mödrahälsovården* (2014b) tydliggörs att barnmorskan ska främja dialog om föräldraskapet ur ett jämställdhetsperspektiv samt inkludera partnern i information som ges. Det finns ett kunskapsglapp kring sambandet mellan jämställdhet i föräldraskapet och amning.

Syfte

Att undersöka om jämställdhet i föräldraskapet har något samband med amningslängd.

Specifika frågeställningar

- Hur skiljer sig amningslängd mellan kvinnor som tagit olika andel av föräldraledigheten?
- Hur skiljer sig amningslängd mellan kvinnor som tagit olika andel av VAB?
- Hur skiljer sig amningslängd mellan kvinnor som arbetar heltid jämfört med kvinnor som inte arbetar heltid?

-Hur skiljer sig amningslängd mellan kvinnor vars partner arbetar heltid jämfört med de vars partner inte arbetar heltid?

-Hur skiljer sig amningslängd mellan kvinnor som utför olika andel av obetalt hemarbete?

Metod

Studien genomfördes med en kvantitativ deskriptiv ansats av tvärsnittsdesign. Begreppet deskriptiv innebär att studien är av beskrivande icke-experimentell karaktär. Tvärsnittsdesign ger en bild av en population vid en viss tidpunkt (Olsson & Sörensen, 2011). En webbenkät användes för datainsamling.

Urval

Inklusionskriterier var kvinnor med minst ett biologiskt barn i åldern 2-3 år. Kvinnan skulle leva med en partner som var vårdnadshavare till detta eller dessa barn för att inkluderas. Ensamstående kvinnor och kvinnor som inte ammat av medicinska orsaker exkluderades.

Instrument

En enkät som mätte amningslängd och jämställdhet i föräldraskapet användes (se bilaga 1). Demografiska uppgifter inkluderades och SCB:s mall för enkäter (2004) användes som hjälp vid formulering av frågorna. Kvinnan tillfrågades om hon vid något tillfälle ammat och om hon inte gjort det fick hon beskriva anledningen. Amningslängd mättes genom två frågor där kvinnan fick svara i antal månader hur länge hon hel- respektive delammat. Jämställdhet mättes med fyra variabler; fördelning av föräldraledighet, fördelning av VAB, sysselsättningsgrad och fördelning av obetalt hemarbete. Fördelning av föräldraledighet mättes med två frågor där kvinnan fick svara i antal månader hur länge hon respektive partnern varit föräldraledig. Fördelning av VAB mättes med en Likertskala där kvinnan fick fem svarsalternativ. Likertteknik används för att mäta attityder och beteenden i en grupp. Svarsalternativen ska sträcka sig från den ena ytterligheten till den andra och varje fråga ska

ha minst fem svarsalternativ (Polit & Beck, 2006). Det ska finnas lika många svarsalternativ för båda ytterligheterna och det är vanligt med ett neutralt mittenalternativ (Hagevi & Viscovi, 2016). Svarsalternativen i enkäten var; *Alltid jag, Vanligtvis jag, Delar lika, Vanligtvis partnern, Alltid partnern* samt *Inte aktuellt*.

Fördelning av obetalt hemarbete mättes med ett index bestående av 35 frågor. Ett index innebär att flera olika frågor används för att mäta samma fenomen. Det används när en enskild fråga inte förväntas kunna ge en trovärdig bild av en företeelse (Hagevi & Viscovi, 2016). Frågorna om obetalt hemarbete besvarades med Likertteknik. Tjugoåtta av de 35 frågorna besvarades och validerades i en tidigare studie som inkluderade 2450 föräldrar, både kvinnor och partners (Arwidsson Hansen et al., 2013). Originalfrågorna kan hittas i Bilaga 3 i den berörda rapporten. Huvudförfattaren till rapporten tillfrågades och godkände användning av enkäten. Frågeföljden modifierades för att bättre passa till denna enkät. Ytterligare sju frågor lades till enkäten och dessa hämtades från *Checklista för familjen*, ett underlag för diskussion kring jämställt föräldraskap som utarbetats av Golestani et al (2016). Frågorna modifierades för att passa enkäten i denna studie. Några frågor från checklistan sammanställdes till en mer övergripande fråga i enkäten och några frågor formulerades annorlunda. En av frågorna var *Vem sköter disken?* och den lades till för att det kan anses vara en tidskrävande uppgift i hushållsarbetet som inte fanns med i enkäten av Arwidsson Hansen et al. (2013a). Resterande sex frågor lades till för att komplettera enkäten i syftet att mäta jämställt föräldraskap utifrån att se barnets behov, engagemang och delaktighet i beslut.

Fem testpersoner fick besvara enkäten. De kom med synpunkter på några detaljer som var otydliga och dessa justerades. Det tog ungefär 10-15 minuter för testpersonerna att besvara enkäten vilket anses vara en rimlig tidsåtgång (Ejlertsson,2014). Svaren från testpersonerna användes inte i resultatet.

Datainsamling

Enkäten lades upp på sociala medier och forum på internet som riktas till småbarnsföräldrar.

Enkäten delades genom privata Facebook-konton och i tre slutna grupper på

Facebook, två riktade till mammor och en till barnmorskor. I alla forum på Facebook fanns möjlighet att dela länken vidare genom ett privat Facebook-konto eller i ett annat forum.

Enkäten delades även i Familjelivs forum för föräldrar till barn i åldern 1-5 år.

Deltagarna fick kort information om undersökningen och kunde klicka på en länk om de ville besvara enkäten. Ett dygn efter att enkäten lades upp hade 629 kvinnor svarat varpå enkäten stängdes.

Analys av data

Den öppna frågan i enkäten där respondenten kunde ange orsak till att inte ha ammat analyserades med manifest innehållsanalys, vilket lämpar sig för kvantitativt material.

Manifest innehållsanalys innebär att beskriva vad som står i texten (Henricson, 2012). Hel- och delamningslängd slogs ihop till total amningslängd. Helamningslängd och total amningslängd analyserades var för sig. Kvinnans och partnerns föräldraledighet slogs ihop och kvinnans andel av den totala föräldraledigheten räknades ut. De två grupper där kvinnan alltid och vanligtvis tog ansvar för VAB slogs ihop till en grupp liksom de två grupper där partnern alltid eller vanligtvis tog ansvar för VAB. Deltidsarbete och föräldraledighet slogs ihop i en sysselsättningsgrupp; icke-heltidsarbete, och jämfördes med heltidsarbete.

Fördelning av obetalt hemarbete beräknades enligt följande. Svartalternativen för frågorna i indexet poängsattes: *Alltid jag* = 100 poäng, *Vanligtvis jag* = 75 poäng, *Delar lika* = 50 poäng, *Vanligtvis partnern* = 25 poäng, *Alltid partnern* = 0 poäng. De frågor som besvarades med *Inte aktuellt* räknades inte med i indexet. Poängen från alla frågor, exklusive de frågor som besvarats med *Inte aktuellt*, lades ihop och dividerades med antalet besvarade frågor för att få fram ett indexvärde. Indexvärde 100 innebar att den responderande kvinnan utförde allt obetalt hemarbete medan indexvärde 0 innebar att partnern utförde allt obetalt hemarbete. En jämställd uppdelning fick det totala indexvärdet 50, oavsett om den bestod i att föräldraparet delade lika på alla aktiviteter eller att de hade olika ansvarsområden. Indexet presenterades som kvinnans andel av det obetalda hemarbetet.

The Statistical Package for Social Sciences (SPSS) användes för dataanalys. Cronbach's alfa användes för att testa indexets interna konsistens. Det mäter hur väl de olika frågorna som ingår i indexet överensstämmer med varandra. Ett värde på 0 innebär att det inte finns någon överensstämmelse mellan frågorna och ett värde på 1 innebär att alla frågorna mäter exakt samma sak. Indexet i denna enkät fick värdet 0,9 vilket innebär en hög intern överensstämmelse och att indexet har god användbarhet (Ejlertsson, 2014). Vid analys av data användes icke-parametriska tester; Kruskal-Wallis test och Mann-Whitney U-test. Dessa lämpar sig för material som inte är normalfördelade (Ejlertsson, 2012) vilket är fallet med variabeln amningslängd i föreliggande studie. För jämförelse av amningslängd mellan kvinnor som tog olika andel av föräldraledighet och VAB samt som utförde olika andel av obetalt hemarbete användes Kruskal-Wallis test. När signifikanta skillnader uppkom användes Mann-Whitney U-test för parvisa post hoc-analyser. Mann-Whitney U-test används vid analys av två oberoende grupper medan Kruskal-Wallis test används vid analys av tre eller fler oberoende grupper (Ejlertsson, 2012). För jämförelse av amningslängd mellan kvinnor som arbetade heltid och inte arbetade heltid samt mellan partners som arbetade heltid och inte arbetade heltid användes Mann-Whitney U-test. Samband mellan kvinnans andel av föräldraledighet och amningslängd, kvinnans andel av VAB och amningslängd samt kvinnans andel av obetalt hemarbete och amningslängd analyserades med Spearman's rangkorrelation. Metoden ger korrelationskoefficienten rho. Korrelationskoefficienten anger graden av linjärt samband mellan två variabler och sträcker sig från -1 till +1. Om rho är nära -1 är det ett starkt negativt samband, om rho är nära +1 är det ett starkt positivt samband och om rho är nära 0 är det ett svagt samband (Ejlertsson, 2012). Analyser som undersökte sambandet mellan föräldraledighet och obetalt hemarbete samt skillnader i andel obetalt hemarbete beroende på kvinnans och partners sysselsättningsgrad genomfördes.

Forskningsetiska avvägningar

Ett rådgivande yttrande till studien inhämtades hos Vårdvetenskapliga Etiknämnden (VEN) samt programdirektör vid Lunds Universitet under våren 2017. Yttrandet mottogs den 22 maj 2017, diarienummer VEN 44-17, utan forskningsetiska invändningar mot att studien genomfördes.

Respondenterna i studien är anonyma vilket innebär att data är avidentifierad och varken

obehöriga eller forskare kan urskilja enskilda individer (Olsson & Sörensen, 2011). Deltagandet var helt frivilligt och kunde när som helst avbrytas innan enkäten skickades in. Skriftlig information om enkätens syfte samt att materialet endast kommer användas för forskningsändamål gavs innan respondenten påbörjade enkäten. En besvarad enkät tolkades som ett informerat samtycke (Olsson & Sörensen, 2011; Codex, 2017). Materialet från webbenkäten hanteras på författarnas lösenordsskyddade datorer och kommer att förstöras efter godkänd examination. En populärvetenskaplig text om studiens resultat kommer att publiceras på berörda sociala medier efter godkänd examination.

Resultat

Enkäten besvarades av 629 kvinnor. Sammanlagt identifierades 28 dublettsvar och dessa exkluderades. Tio kvinnor exkluderades för att barnet var yngre än två år. Fyra kvinnor exkluderades för att barnet var äldre än 4 år. En kvinna hade inte angivit någon amningslängd och en kvinna hade inte svarat på några frågor alls. Båda dessa kvinnor exkluderades. Sjuttiofem respondenter uppgav att de helammat mer än 8 månader. Detta bedömdes vara osannolikt och de exkluderades. Antal kvarvarande respondenter blev 510.

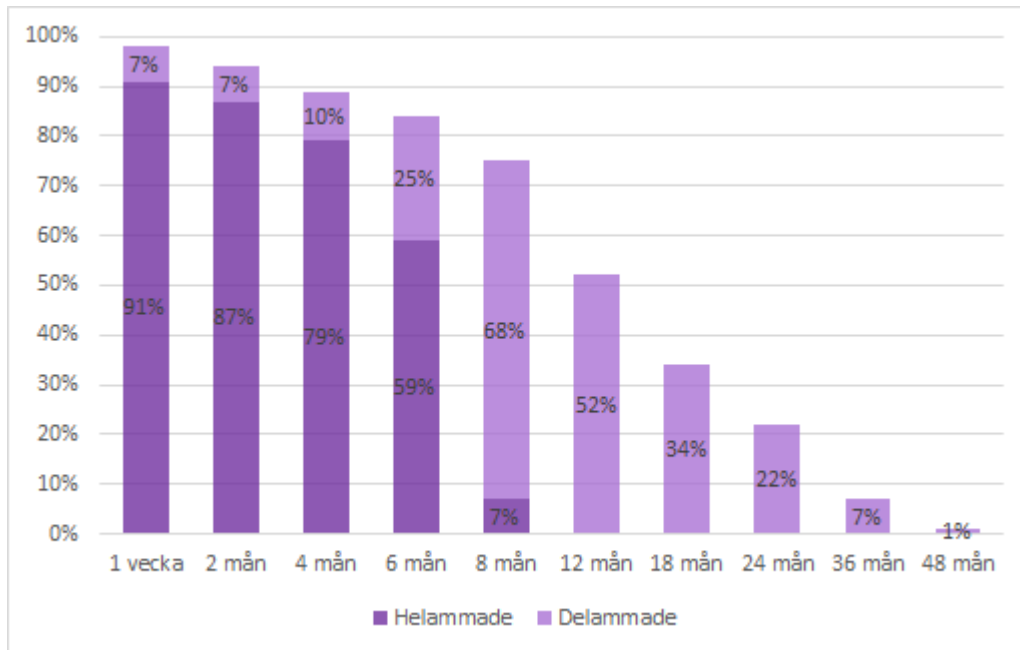
Kvinnornas medelålder var 34 år. Huvuddelen av deltagarna var 25-35 år (se tabell 1). Majoriteten av kvinnorna hade universitets- eller högskoleutbildning och drygt hälften hade en månadsinkomst över 28000 kr. Ungefär hälften var förstföderskor och majoriteten hade ett till två barn.

Tabell 1 Sociodemografisk data av respondenterna (N=510)

Demografi	Antal n (%)
Paritet	n=507
Förstföderska	238 (47)
Omföderska	269 (53)
Amning	n=508
Ammade	492 (97)
Ammade inte	16 (3)
Ålder (år)	n=408
< 25 år	13 (3)
25-35 år	278 (68)
> 35 år	117 (29)
Utbildningsnivå (kvinna)	n=507
Grundskola	14 (3)
Gymnasieutbildning	124 (24)
Universitets-eller högskoleutbildning	369 (73)
Utbildningsnivå (partner)	n=507
Grundskola	22 (4)
Gymnasieutbildning	230 (46)
Universitets-eller högskoleutbildning	255 (50)
Sysselsättning (kvinna)	n=508
Heltid	179 (35)
Deltid	111 (22)
Föräldraledig	129 (25)
Övrigt	89 (18)
Sysselsättning (partner)	n=509
Heltid	409 (80)
Deltid	45 (9)
Föräldraledig	27 (5)
Övrigt	28 (6)
Antal barn i hushållet	n=506
1	160 (32)
2	239 (47)
3	86 (17)
>3	21 (4)
Bruttoinkomst per månad (kvinna)	n=508
0 - 18 699 kr	76 (15)
18700 - 27999 kr	156 (31)
28000 - 37 299 kr	202 (40)
>37300 kr	74 (14)

Amning

En stor majoritet av kvinnorna (97%) ammade sitt barn vid något tillfälle (se tabell 1). Medianvärdet för helamning var 6 månader. Medianvärdet för total amningslängd var 12 månader. Nästan 60% av barnen helammades vid 6 månaders ålder och drygt hälften ammadess vid 1 års ålder (se figur 1).

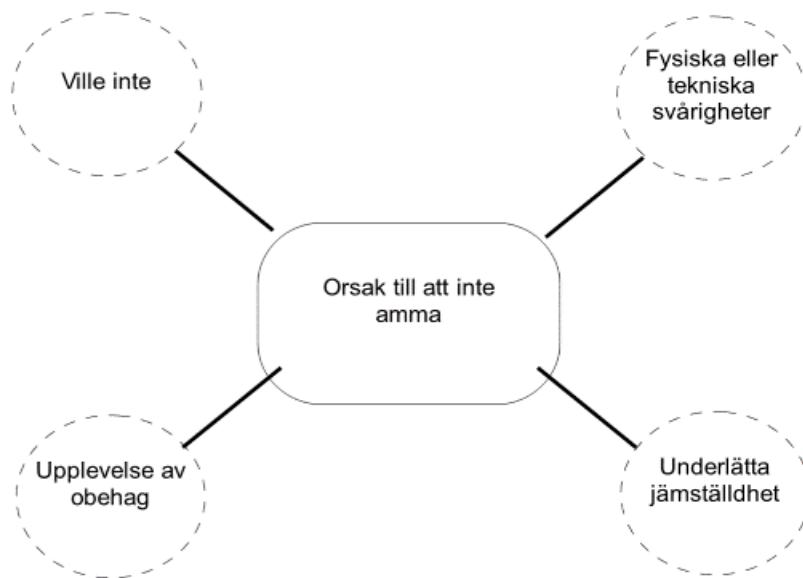
Figur 1 Andel helammade och delammade barn efter barnets ålder.

Orsaker att inte amma

Respondenternas förklaringar till varför de inte ammat indelades i 4 kategorier; *Ville inte*, *Fysiska eller tekniska svårigheter*, *Upplevelse av obehag* och *Underlätta jämställdhet* (se figur 2).

Föräldraledighet och amning

Kvinnorna var föräldralediga i högre utsträckning än sina partners. Medianvärdet för kvinnornas andel av föräldraledigheten var 75%. Fördelning av föräldraledighet framgår i tabell 2.

Figur 2 Svarskategorier till orsaker att inte amma.

Tabell 2 Kvinnornas andel av föräldraledighet

Andel av föräldraledighet n=495	Antal n (%)
0-60 %	143 (29)
61-80 %	145 (29)
81-100 %	207 (42)

Det fanns en liten men signifikant skillnad i helamningslängd mellan de kvinnor som tog 61-80% och de kvinnor som tog 81-100% av föräldraledigheten där kvinnorna som tog mindre andel av föräldraledigheten ammade längre ($p < 0,05$) (se tabell 5). Median och kvartilavstånd var samma för alla tre grupperna, men medelrangen var högre i gruppen som tog 61-80 % än i gruppen som tog 81-100% av föräldraledigheten, vilket innebär att helamningslängden var längre i den grupp kvinnor som tog minst andel av föräldraledigheten. Det fanns inga signifikanta skillnader mellan de kvinnor som tog 0-60% av föräldraledigheten och de övriga grupperna. Spearman's rangkorrelation visade inget signifikant samband mellan kvinnans andel av föräldraledigheten och helamningslängd.

Det fanns inga signifikanta skillnader i total amningslängd mellan kvinnor som tog olika andel av föräldraledigheten. Spearman's rangkorrelation visade inget signifikant samband mellan kvinnans andel av föräldraledigheten och total amningslängd (se tabell 5).

VAB och amning

Majoriteten av deltagarna (57%) delade lika på VAB. Tjugoåtta procent av kvinnorna tog vanligtvis eller alltid VAB medan 15% av partners vanligtvis eller alltid tog VAB (se tabell 3).

Tabell 3 Kvinnornas andel av VAB

Andel VAB-uttag n=479	Antal n (%)
Alltid jag	29 (6)
Vanligtvis jag	105 (22)
Delar lika	275 (57)
Vanligtvis partnern	61 (13)
Alltid partnern	9 (2)

Det fanns inga signifikanta skillnader i helamningslängd mellan kvinnor som tog olika andel av VAB (se tabell 5). Spearman's rangkorrelation visade ett ytterst svagt men signifikant negativt samband mellan kvinnans andel av VAB och helamning ($\rho=-0,1$, $p < 0,05$).

Kvinnorna som tog större andel av VAB hade kortare helamningslängd.

De kvinnor som tog huvudansvar för VAB hade signifikant kortare total amningslängd jämfört med de kvinnor som delade lika på VAB med sin partner ($p < 0,05$) och de kvinnor vars partner tog huvudansvar för VAB ($p < 0,05$). Spearman's rangkorrelation visade ett svagt men signifikant negativt samband mellan kvinnans andel av VAB och total amningslängd ($\rho=-0,2$, $p < 0,05$). Kvinnor som tog större andel av VAB hade kortare total amningslängd.

Sysselsättning och amning

Deltidsarbete och föräldradidighet slogs ihop i en grupp som benämndes icke-heltidsarbete. Trettiofem procent av kvinnorna arbetade heltid och 47% var i gruppen icke-heltidsarbetande. Åttio procent av partners arbetade heltid och 14% var i gruppen icke-heltidsarbetande (se tabell 1).

Det fanns inga signifikanta skillnader i helamningslängd mellan kvinnor som arbetade heltid och kvinnor som inte arbetade heltid (se tabell 5). Det var inte heller någon skillnad i helamningslängd om partnern arbetade heltid eller inte arbetade heltid.

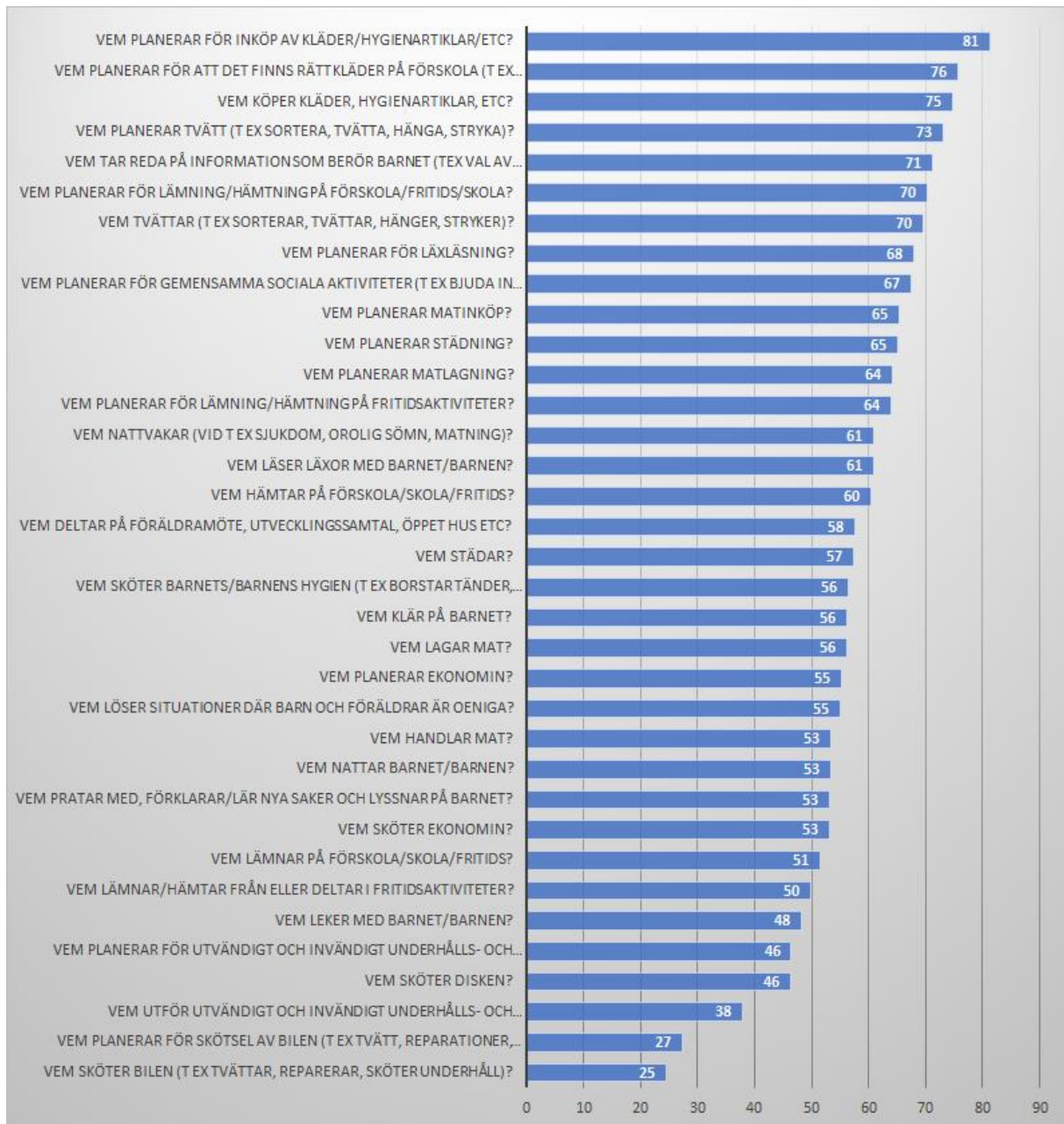
De kvinnor som inte arbetade heltid hade längre total amningslängd än de kvinnor som arbetade heltid ($p < 0,05$). De kvinnor vars partner inte arbetade heltid hade också längre total amningslängd än de kvinnor vars partner arbetade heltid ($p < 0,05$).

Obetalt hemarbete och amning

Kvinnorna utförde mer obetalt hemarbete än sina partners (se tabell 4). Åttiotvå procent av kvinnorna utförde mer än hälften av det obetalda hemarbetet. Nästan hälften av kvinnorna utförde 51-60% av arbetet. Trettiofyra procent av kvinnorna utförde mer än 60% och endast 1% utförde mindre än 40% av det obetalda hemarbetet. Uppdelat på de 35 frågorna utförde kvinnorna störst andel (>55%) av 21 frågor, kvinnornas partners utförde störst andel av tre frågor och de delade relativt lika (46-55%) på elva frågor (se figur 3). De tre områden som partners tog huvudansvar för var skötsel av bil, planering för skötsel av bil samt utvändigt och invändigt underhålls- och reparationsarbete. De fyra områden som kvinnor i högst utsträckning tog huvudansvar för var planering för inköp av kläder/hygienartiklar/etc, planering för att rätt kläder finns på förskolan, inköp av kläder/hygienartiklar/etc samt planering för tvätt. Kvinnorna tog större ansvar för planeringsarbete. Tretton av frågorna handlade om planeringsarbete och kvinnorna tog huvudansvar för tio av dessa.

Tabell 4: Kvinnornas andel av obetalt hemarbete

Andel av obetalt hemarbete (%) n= 509	Antal n (%)
0-40	5 (1)
41-50	85 (17)
51-60	244 (48)
61-70	123 (24)
71-100	52 (10)

Figur 3 Kvinnornas andel av obetalt hemarbete (%) redovisat per fråga

Det fanns inga signifikanta skillnader i helamningslängd mellan de fyra grupper som utförde olika andel av det obetalda hemarbetet (se tabell 6). Spearman's rangkorrelation visade inget samband mellan kvinnans andel av obetalt hemarbete och helamningslängd.

Det fanns inga signifikanta skillnader i total amningslängd mellan de fyra grupper som utförde olika andel av det obetalda hemarbetet. Spearman's rangkorrelation visade ett ytterst svagt men signifikant negativt samband mellan kvinnans andel av obetalt hemarbete och total

ammingslängd ($\rho=-0,1$, $p<0,05$). Kvinnor som utförde större andel av obetalt hemarbete hade kortare total amningslängd.

Tabell 5 Skillnad i amningslängd inom variablerna föräldraledighet, VAB, sysselsättning och obetalt hemarbete. Sambandsanalys mellan föräldraledighet, uppdelning av VAB samt kvinnans andel av obetalt hemarbete och amningslängd.

	Helammingslängd			Total amningslängd		
	Median (mån)	Kvartil-avstånd	Korrelation (rho)	Median (mån)	Kvartil-avstånd	Korrelation (rho)
Kvinnans andel av föräldraledighet (%)			-0,1			-0,1
0-60 (n=143)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		14,0	13,0 (8,0-21,0)	
61-80 (n=145)	6,0*	2,0 (4,0-6,0)		13,0	5,0 (8,0-13,0)	
81-100 (n=207)	6,0*	2,0 (4,0-6,0)		11,0	12,0 (7,0-19,0)	
Uppdelning av VAB			-0,1**			-0,2**
Alltid eller vanligtvis kvinnan (n=134)	6,0	3,1 (2,9-6,0)		9,3*	12,0 (6,0-18,0)	
Delar lika (n=275)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		12,0*	12,0 (7,0-19,0)	
Alltid eller vanligtvis partnern (n=70)	6,0	1,2 (4,8-6,0)		15,5*	15,5 (8,8-24,3)	
Kvinnans sysselsättning						
Heltidsarbete (n=179)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		11,0*	11,0 (7,0-18,0)	
Deltidsarbete eller föräldraledighet (n=240)	6,0	1,4 (4,6-6,0)		13,0*	13,0 (8,0-21,0)	
Partnerns sysselsättning						
Heltidsarbete (n=409)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		12,0*	12,0 (7,0-19,0)	
Deltidsarbete eller föräldraledighet (n=72)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		16,5*	15,9 (8,1-24,0)	
Kvinnans andel av obetalt hemarbete (%)			0,0			-0,1**
32-52 (n=127)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		17,0	16,0 (8,0-24,0)	
52-56 (n=126)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		15,3	13,5 (8,0-21,5)	
56-63 (n=129)	6,0	2,0 (4,0-6,0)		11,0	11,5 (6,5-18,0)	
63-92 (n=127)	6,0	3,0 (3,0-6,0)		12,0	14,0 (7,0-21,0)	

*=signifikant skillnad mellan grupper, $p<0,05$

**=signifikant samband, $p<0,05$

Föräldraledighet, sysselsättningsgrad och obetalt hemarbete

Det fanns ett signifikant positivt samband mellan kvinnans andel av föräldraledighet och kvinnans andel av obetalt hemarbete ($\rho=0,3$, $p<0,05$). De kvinnor som tog större andel av föräldraledigheten utförde mer obetalt hemarbete. Det fanns ingen skillnad i andel obetalt hemarbete mellan kvinnor som arbetade heltid och inte arbetade heltid. De kvinnor vars partner inte arbetade heltid utförde signifikant mindre andel obetalt hemarbete än de vars partner arbetade heltid ($p<0,05$).

Diskussion

Metoddiskussion

Det insamlade materialet måste granskas utifrån hur tillförlitligt och giltigt det är. Begreppet *reliabilitet* eller tillförlitlighet avser i vilken utsträckning ett instrument ger samma resultat vid olika tillfällen men i övrigt lika omständigheter. Begreppet *validitet* eller giltighet avser i vilken utsträckning instrumentet mäter det som avses mätas (Bell, 2005). Fem testpersoner besvarade enkäten och gav feedback på frågornas utformning. Detta förbättrade enkätens reliabilitet eftersom det minskade risken för att frågorna skulle missförstås. Intern reliabilitet i index för obetalt hemarbete mättes med Cronbach's alfa och detta visade god användbarhet.

Partnerns kön efterfrågades inte i enkäten. Det hade kunnat vara intressant att veta om jämställdheten skiljer sig mellan samkönade och olikkönade relationer, men det bedömdes inte vara relevant utifrån studiens syfte. Majoriteten av par lever i olikkönade familjekonstellationer (Nilsson Schönnesson, 2012) och inga särskilda åtgärder vidtogs för att specifikt nå ut till samkönade par. Därför har utgångspunkten varit att det i föreliggande studie mestadels är manliga partners.

Fördelen med en webbenkät är att ett stort antal enkäter kunde samlas in på kort tid. En nackdel är att det inte gick att kontrollera spridningen av enkäten. Länken kunde exempelvis delas i amningsforum där främst kvinnor med stort intresse för amning vistas vilket kan leda till urvalsbias. Urvalsbias innebär att urvalet inte är representativt för populationen vilket leder till systematiskt fel i resultatet (Ejlertsson, 2014). Många av kvinnorna i studien ammade länge och vid jämförelse med amningsstatistik från Socialstyrelsen (2017) är det inte

en representativ grupp. Vid sex månader helammade 59% av kvinnorna i studien jämfört med 15% i riket och vid 12 månader ammade 52% av kvinnorna jämfört med 24% i riket. Troligtvis svarade kvinnor med mycket positiv inställning till amning i större utsträckning på enkäten. Amningslängden i studien skiljer sig så pass mycket jämfört med populationen att generaliserbarheten bedöms avsevärt försämrade. Kvinnor med mycket positiv inställning till amning är troligtvis mindre känsliga för faktorer som främjar respektive hämmar amning. Materialet är även snedfördelat med avseende på utbildning- och inkomstnivå. Sjuttiofyra procent av kvinnorna hade universitets- eller högskoleutbildning. I gruppen kvinnor 25-34 år i Sverige har drygt hälften eftergymnasial utbildning (SCB, 2017a). Drygt hälften av kvinnorna i undersökningen hade en månadsinkomst på 28000 kr eller mer. Medianbeloppet för den månatliga förvärvsinkomst för kvinnor 2016 var betydligt lägre, 19750 kr (SCB, 2017b). Hög utbildning och inkomst är faktorer som främjar både amning och jämställdhet (Socialstyrelsen, 2014c; Arwidsson Hansen et al., 2013b) vilket gör att alla studerade variabler påverkas av urvalsbias. Materialet ter sig dock främst vara snedfördelat med avseende på amningslängd.

Den undre åldersgränsen för inklusion valdes för att majoriteten av familjer avslutat den sammanhängande föräldraledigheten när barnet är två år (Försäkringskassan, 2016). Det är den sammanhängande ledigheten som är mest intressant både med avseende på frånvaro från arbetsmarknaden och anknytning till barnet. Tre år var den övre åldern för inklusion och detta valdes för att minnesfaktorn har stor betydelse vid frågor bakåt i tiden (Ejlertsson, 2014). Amningsperiod och föräldraledighet skulle således finnas någorlunda färskt i minnet. Respondenterna behövde likväl göra en bedömning bakåt i tiden för att besvara delar av enkäten och det kan antas att bedömningen av obetalt hemarbete till viss del präglades av den aktuella tidpunkten när enkäten besvarades. En konsekvens av valda åldersgränser var att många kvinnor fått ytterligare ett barn. Det är vanligt med ett syskon när första barnet är i åldern 2-3 år (SCB, 2017c). Detta återspeglades i studien genom att en fjärdedel av kvinnornas huvudsakliga sysselsättning var föräldraledighet. Detta kan leda till att kvinnan för tillfället gjorde en stor del av det obetalda hemarbetet. Uppdelningen kan se annorlunda ut när hon arbetar. Kvinnorna i denna studie delade i något högre utsträckning lika på föräldraledigheten med sin partner jämfört med statistik från Försäkringskassan upp till barnets 2-årsdag (2016). Det kan bero på att många av barnen var äldre än 2 år när enkäten

besvarades och män tar oftare föräldrapenningdagar när barnet är lite äldre (Försäkringskassan, 2016).

Delar av enkäten har tidigare besvarats och validerats i en studie av Arwidsson Hansen et al. (2013a). Enkäten besvarades då av både kvinnor och deras partners. En svaghet i denna studie var att endast kvinnorna besvarade frågorna, men detta bedöms inte påverka validiteten nämnvärt då tidigare studie (Arwidsson Hansen et al., 2013a) visade stor överensstämmelse mellan kvinnans och partners svar. Det obetalda hemarbetet delades upp i omsorgs- och hushållsarbete i studien av Arwidsson Hansen et al. (2013a) men i föreliggande studie beskrevs och analyserades det som en helhet. Åttiotvå procent av kvinnorna utförde mer än hälften av det obetalda hemarbetet i denna studie medan 76% av kvinnorna utförde mer än hälften av omsorgsarbetet i studien av Arwidsson Hansen et al. (2013a). Resultaten uppvisar samma trend, men föreliggande studie noterade en större andel kvinnor som gjorde mer än hälften av arbetet. Detta skulle kunna förklaras av att kvinnorna överskattade sin andel av arbetet och att detta fick stå oemotsagt eftersom partners inte besvarade frågorna. Det var emellertid en stor andel av kvinnorna som utförde strax över hälften av arbetet och som alltså var relativt jämställda men som ändå hamnade i gruppen som utförde mer än hälften av arbetet. Skillnaden kan också förklaras av att sju frågor lades till den ursprungliga enkäten och för fem av dessa frågor utförde kvinnorna mer än hälften av arbetet. I detta avseende bedöms den del av enkäten som handlar om obetalt hemarbete ha hög validitet trots att endast kvinnorna besvarade den.

I studien av Arwidsson Hansen et al. (2013a) gav olika frågor inom obetalt hemarbete olika indexpoäng beroende på hur tidskrävande de bedömdes vara, t ex ansågs bilskötsel vara mindre tidskrävande än tvätt, matlagning och städning. Detta bedömdes vara alltför komplicerat att genomföra inom tidsramen för denna studie. De tre områden som partners tog huvudansvar för i föreliggande studie fick låga indexpoäng i studien av Arwidsson Hansen et al. (2013a) men tilldelades lika stor vikt som övriga områden i föreliggande studie. Detta innebär en risk att partners andel av obetalt hemarbete övervärderas i denna studie vilket påverkar validiteten negativt.

Respondenterna fick svara på hur länge de hel- respektive delammat. Hel- och delamning definierades i samband med att frågorna ställdes, men begreppen har troligtvis missuppfattats

av en del kvinnor. Sjuttiofem kvinnor uppgav att de helammade mer än 8 månader vilket bedömdes som osannolikt eftersom det i rekommendationerna från WHO (2001; 2017) och Socialstyrelsen (2003) tydligt anges att barnet behöver kompletterande föda efter 6 månaders ålder. Helamningslängden hos dessa 75 kvinnor var 9-42 månader med medelvärde 15,2 månader. Några kvinnor i det lägre spannet i denna grupp kan felaktigt exkluderats då Socialstyrelsen (2017) noterade att 0,5% respektive 0,1% helammade vid 9 respektive 12 månaders ålder. I denna studie skulle det dock innebära att 13% helammat 9 månader eller mer vilket är en mycket hög siffra i jämförelse. Missuppfattning av definitionen kan även ha bidragit till de höga frekvenserna av helamning vid fyra och sex månader som noterades. Detta är ett stort problem eftersom kvinnor med samma faktiska helamningslängd kan ha uppgett olika svar i enkäten. Validiteten i den del av enkäten som mäter helamning är därmed låg. Detta gör att analyser av helamningslängd kan vara missvisande. Svagheten med enkätundersökning är att respondenten inte har möjlighet att ställa kompletterande frågor om något är oklart (Ejlertsson, 2014). En metod som tillåter klargörande av definitioner och kontrollfrågor hade i detta avseende varit att föredra, t ex en telefonintervju.

De fyra variabler som mätte jämställdhet analyserades var för sig. En sammanslagning av dessa fyra variabler till ett gemensamt jämställdhetsindex hade varit önskvärt för att tydligare kunna se om det finns något samband mellan jämställdhet i föräldraskapet och amningslängd. Det var dock inte praktiskt möjligt att genomföra detta. Analyser som undersökte sambandet mellan obetalt hemsarbete och föräldraledighet respektive sysselsättning genomfördes istället för att få en uppfattning om de samvarierade. Resultatet av dessa analyser presenteras som bifynd.

Valda gruppindelningar av de fyra jämställdhetsvariablerna kan ha påverkat resultatet. Ytterst få kvinnor tog mindre än hälften av föräldraledigheten så huvuddelen av gruppen 0-60% bestod av kvinnor som tog 50-60% av föräldraledigheten. De kvinnor som tog mindre än hälften av föräldraledigheten var för få för att analyseras som en egen grupp. Det kan ha funnits stora skillnader avseende amningslängd inom den gruppen. Eftersom analys med Spearman's rangkorrelation utfördes kunde eventuella trender i hela materialet ändå identifieras. VAB och amning sker till största del under två olika perioder i barnets liv och har därför inget direkt samband med varandra. Fördelning av VAB kan emellertid användas som ett mått på jämställdhet. Indelningen heltidsarbete och icke-heltidsarbete gjordes för att övriga

sysselsättningar var i minoritet (18% för kvinnorna och 6% för partners uppdelat på fem områden). Deltidsarbete och föräldraledighet jämfördes för att en person i paret då bedömdes ha mer tid i hemmet än sin partner vilket kan påverka fördelningen av obetalt hemarbete. Denna gruppindelning kan ifrågasättas av flera orsaker; en svaghet med indelningen är att gruppen icke-heltidsarbetande kan vara mycket heterogen. Det är stor skillnad mellan att arbeta 90% och vara föräldraledig med avseende på möjlig tid att spendera på obetalt hemarbete. En annan svaghet är att det är oklart hur den ökade tiden i hemmet direkt påverkar amningslängd. Detta är istället tänkt att ses som ett mått på jämställdhet. Å andra sidan är de kvinnor som angett *föräldraledig* som sin huvudsakliga sysselsättning troligtvis det med ett syskon och därför borde de inte delas in i gruppen "mindre jämställda" avseende sysselsättningsgrad, till skillnad från en deltidsarbetande kvinna. Indelningen av kvinnans andel av obetalt hemarbete i kvartiler gjordes för att få jämnstora grupper som gick att jämföra med varandra. Nackdelen med den indelningen är att 32-52% samt 63-92% är stora spann och att det inom de grupperna finns respondenter med väldigt olika uppdelning av obetalt hemarbete. Grupperna 52-56% och 56-63% ligger däremot relativt nära varandra i uppdelning av obetalt hemarbete. Eftersom hälften av respondenterna hade en uppdelning mellan 52-63% var det emellertid inte möjligt att göra en indelning med mer jämnstora spann. Eftersom analys med Spearman's rangkorrelation utfördes kunde eventuella trender i hela materialet ändå identifieras.

Resultatdiskussion

Det fanns inget i resultatet som tyder på att amning och jämställt föräldraskap har ett motstridigt förhållande. De svaga tendenser som observerades tyder tvärtom på att det i denna studie finns en positiv korrelation mellan jämställdhet och amningslängd. Det fanns en tendens till längre helamning hos de kvinnor som i större utsträckning delade lika på föräldraledighet med sin partner än hos de kvinnor som själva tog största andelen. De kvinnor som hade mer jämställd fördelning av VAB ammade längre än de kvinnor som tog huvudansvar för VAB. De kvinnor som utförde mindre andel obetalt hemarbete ammade längre än de kvinnor som utförde mer obetalt hemarbete.

Detta resultat stämmer överens med studien av Flacking et al. (2010) som visade att i de familjer där mannen tog ut föräldraledighet ammade barnet i högre utsträckning.

Föreställningen att kvinnan bör ta större andel av föräldraledigheten för att främja amningen, vilket många familjer uppger som en anledning till ojämställd fördelning (Arwidsson Hansen et al., 2013a) stöds därmed inte i denna studie. Regeringen har nyligen tagit fram ett förslag om att de tre icke överlåtbara månaderna i föräldraförsäkringen utökas till fem. Detta för att gynna en mer jämställd fördelning (Statens offentliga utredningar [SOU], 2017). Argumentet att inte dela lika på föräldraledigheten för att främja amning kan i föreliggande studie bemötas med evidens som snarare visar motsatsen. Det finns dessutom ett positivt samband mellan andel föräldraledighet och andel obetalt hemarbete, något som observerades både i föreliggande studie och av Arwidsson Hansen et al. (2013a). En mer jämställd uppdelning av föräldraförsäkringen kan därmed medföra en kedjereaktion där en jämställdhetsfaktor främjar den andra.

Den trend angående mer jämställd uppdelning av obetalt hemarbete och längre amningsperiod som observerades stämmer överens med Tahotoa et al. (2009) som fann att kvinnor upplevde att amningen underlättades om partnern tog större ansvar för hushållsarbetet. Den fördelning som etableras under föräldraledigheten kvarstår under många år. En mer jämställd uppdelning ger mindre belastning på kvinnan vilket kan minska risk för utmattning och sjukskrivning (Angelov et al., 2013; Boye, 2010; Eek & Axmon, 2015).

Den totala amningslängden var längre om kvinnan eller partnern var icke-heltidsarbetande jämfört med heltidsarbetande. Att en person i paret spenderade mer tid i hemmet var positivt för amningslängden, oavsett om det var kvinnan eller partnern. Det kan upplevas logiskt att kvinnan går ner i arbetstid i en familj som vill prioritera lång delamning, då amning nattetid kan upplevas påfrestande att kombinera med heltidsarbete, men intressant i sammanhanget är att resultatet tyder på att det inte har med kvinnans tid i hemmet att göra. Detta kan bekräftas i en studie av Bonet et al. (2013) där delamningsfrekvensen inte påverkades om kvinnan arbetade heltid, deltid eller inte arbetade när barnet var åtta månader. Bröstmjolk är allmänt accepterat som den bästa födan för barnet (Kylberg et al., 2014) och en familj som prioriterar amning verkar utifrån ovanstående beskrivet resultat också prioritera att någon av föräldrarna har mer tid med barnet. Resultatet tyder alltså på att en allmän prioritering av föräldraskapet har en positiv korrelation med amningslängd snarare än att kvinnan behöver välja bort förvärvsarbete till förmån för lång delamning. Det finns i Sverige sedan 2010 en svag trend

med ökad delamning vid nio respektive tolv månaders ålder (Socialstyrelsen, 2017). Kunskap om vad som främjar lång delamning är därför angeläget.

Kvinnan utförde lika stor andel obetalt hemarbete oavsett om hon arbetade heltid eller inte. Detta sågs även i studien av Arwidsson Hansen et al. (2013a). Om partnern inte arbetade heltid utförde kvinnan däremot mindre obetalt hemarbete. Det var emellertid få partners i studien som arbetade deltid vilket även är fallet i riket (SCB, 2016). Mäns sysselsättningsgrad påverkas generellt inte av föräldraskap och det finns därför ingen tidigare forskning kring mäns deltidsarbete och obetalt hemarbete. Av de män som arbetar deltid är majoriteten ensamstående pappor (Westerlund, Lindblad & Larsson, 2005). Utifrån detta drar författarna slutsatsen att fördelning av förvärvsarbete och obetalt hemarbete kan ge upphov till olika typer av ojämställdhet. I par där båda arbetar heltid har kvinnan en hög total arbetsbelastning eftersom hon tar huvudansvar för det obetalda hemarbetet. I föreliggande studie hade kvinnorna också huvudansvar för planeringen av det obetalda hemarbetet vilket även observerades i studien av Arwidsson Hansen et al. (2013a). Planeringsarbetet innebär att kvinnorna ofta gör flera saker samtidigt och inom ramen för varje arbetad timme gör mer än vad männen gör. Ett stort planeringsansvar och ansvar för många olika arbetsuppgifter samvarierar med ohälsa, sämre löne- och pensionsutveckling (Angelov et al., 2013). Sjukfrånvaron är högre för kvinnor i parförhållande där det finns en mer jämn fördelning av inkomst och utbildning (Arwidsson Hansen et al., 2013a). Om kvinnan arbetar deltid har hon mer tid att ägna åt obetalt hemarbete vilket leder till en mindre totalt belastande situation, men hon missgynnas då i arbetslivet med sämre löne-, karriär- och pensionsutveckling (Arwidsson Hansen et al., 2013a). Relationen mellan förvärvsarbete och obetalt hemarbete blir en jämställdhetsparadox för kvinnan där hon oavsett prioritering och fördelning riskerar negativa konsekvenser. Den mest jämställda fördelningen av obetalt hemarbete återfanns i föreliggande studie när partnern inte arbetade heltid. Slutsatsen av detta kan vara en jämställdhetsstrategi med fokus på att öka mannens tid i hemmet vilket därmed ger förutsättningar för en mer jämn fördelning av obetalt hemarbete. Jämställdhetsparadoxen angrips då från andra hållet genom att fokus flyttas till vad mannen kan göra för ökad jämställdhet istället för att kvinnan ska driva jämställdhetsprojektet.

Uppfattningen att föräldrar som vill vara jämställda väljer modersmjölksersättning på bekostnad av amning (Berggren, 2011) kan inte stödjas i föreliggande studie. Två av 629 respondenter uppgav att de avstått från att amma eftersom de ville vara jämställda. I övrigt tyder resultatet på ett positivt samband mellan jämställdhet och amning. Tidigare studier har visat att brist på stöd från partnern ökar användning av modersmjölksersättning (Bromberg Bar-Yam & Darby, 1997). Partners efterlyser konkreta råd (Tahotoa et al., 2009) och känner oro för att amningen ska påverka deras relation till barnet (Laanterä et al., 2010).

Barnmorskan har därför en viktig roll i att ge evidensbaserade råd (Socialstyrelsen, 2006) och därmed nyansera den mediala debatten kring jämställdhet och amning. Kunskap om amning och partners roll kan med fördel förmedlas innan barnet föds och det blir då ett uppdrag för barnmorskor inom mödrahälsovården. Även barnmorskor som arbetar på eftervårdsavdelning kan ge råd kring amning och partners roll. Partnern bör få konkreta råd om vad hen kan göra för att underlätta amningen. Vanliga råd är att partnern ska hjälpa kvinnan att sitta avslappnat, massera henne, hjälpa henne med avslappnande andning och hämta något att dricka åt henne (Svensson & Nordgren, 2002). Dessa saker kan underlätta amningen, men en av de faktorer som kvinnor i en intervjustudie upplevde som mest amningsfrämjande var om partnern tog större ansvar för hushållsarbetet (Tahotoa et al., 2009). Huvudansvar för dammtussar och diskberg kan ses som partners viktigaste bidrag för att främja amning. En del partners kan uppleva utanförskap i den rollen (Palmqvist et al., 2015) och barnmorskans roll kan då vara att informera partnern om fördelarna med amning samt stötta partnern i att hen aktivt deltar i föräldraskapet genom att underlätta amningen. Partnern kan också spendera mycket tid med barnet i andra omsorgssituationer som vid badning, påklädning och blöjbyte (Golestani et al., 2016; Kylberg et al., 2014). Detta gynnar engagemang och delaktighet i föräldraskapet.

Forskning visar att pappors känsla av delaktighet ökar om han får vara tillsammans med kvinnan och barnet under hela förlossningen och eftervårdstiden (Persson, Fridlund, Kvist & Dykes, 2012). När det inte finns en plats att erbjuda partnern på eftervårdsavdelning (Glimberg, 2012) signalerar det att den födande kvinnan är den centrala personen under barnets första dagar och att partnern har en mer perifer roll. Detta främjar inte ett aktivt deltagande i föräldraskapet för partnern och går stick i stäv med den evidens som finns om att partners stöd är en av de viktigaste amningsfrämjande faktorerna. Partnern borde ha en självklar plats på eftervårdsavdelning både för att främja amning och ett jämställt föräldraskap.

Både amning och jämställt föräldraskap har positiva effekter för familjen och för samhället och eftersom de dessutom verkar ha ett positivt samband bör barnmorskor arbeta för att främja båda dessa områden. Det intersektionella perspektivet kan bidra till att amning och jämställdhet uppfattas som en dynamisk helhet (Eriksson-Zetterqvist & Styhre, 2009). Det kan styra bort från föreställningen att amning och jämställdhet har ett motstridigt förhållande eftersom olika områden aldrig kan existera var för sig. Målsättningen bör vara en helhet där både amning och jämställt föräldraskap är viktiga aspekter. Både när det gäller amning och jämställdhet är det långt kvar innan de uppsatta målen nås (Socialstyrelsen, 2003; Regeringen, 2016). Barnmorskan ska främja hälsa i ett genus- och livscykelperspektiv (Socialstyrelsen, 2006) och arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv (Socialstyrelsen, 2014b), men det saknas konkreta riktlinjer för hur barnmorskor ska arbeta för att främja ett jämställt föräldraskap. Jämställdhet är ett åsidosatt ämne under barnmorskeutbildningen, både på de avdelningar och mottagningar där verksamhetsförlagd utbildning (VFU) genomförts och under den teoretiska utbildningen, trots att det i Lunds universitets utbildningsplan (2015) är en ideologisk utgångspunkt.

En normkritisk ansats (Eriksson-Zetterqvist & Styhre, 2009; Lykke 2009) kan med fördel användas för att belysa vilka förväntningar som finns på kvinnans respektive mannens föräldraskap i den olikkönade familjekonstellationen. Hur ska en mamma respektive pappa vara och bete sig och vilken betydelse har dessa föreställningar för amning och jämställt föräldraskap? I Sverige är normen att mannen tar ut en femtedel av föräldraledigheten (Försäkringskassan, 2016). En sådan fördelning kan av samhället uppfattas som jämställd vilket kan få konsekvenser för en reellt jämställd fördelning. Män satsar ofta på sin karriär i samband med föräldraskap och småbarnspappor är den grupp som arbetar mest övertid (Orpana, 2014). Vore det lika socialt accepterat om kvinnor gjorde motsvarande prioritering av karriär i samband med barnets födelse? Mammor som gör det valet behandlas ofta hårt av sin omgivning (Albrechtson & Otterling, 2017). Liknande tankeexperiment kan belysa svårigheterna med att vara normbrytande på området jämställt föräldraskap. Inom mödrahälsovården kan det normkritiska tankesättet hjälpa barnmorskan att ge konkret rådgivning till föräldraparet för att främja jämställdhet i enlighet med Socialstyrelsens *Kunskapsstöd till mödrahälsovården* (2014b). En viktig utgångspunkt bör då vara att uppmuntra paret till att redan under graviditeten föra en diskussion om jämställdhet och planera hur fördelningen ska se ut. Risken med att "ta det som det kommer" och inte planera i

förväg är att samhällsnormen påverkar föräldrarna (Dunn, Leask, Zhou, Mandl & Coirea, 2015; Kiouisis, Strömback & Mcdevitt 2015; Witteman, Fagerlin, Exe, Trottier, Zikmund-Fisher, 2016). Fördelningen av exempelvis föräldraledighet kan upplevas som jämställd av paret när pappan tar de tre icke-överlåtbara månaderna. Det är upp till varje familj att besluta vad som är bäst utifrån deras unika situation, men det är relevant att föräldrar får kunskap om effekter av bristande jämställdhet. Barnmorskan är den vårdprofession som har regelbunden kontakt med föräldrapar under graviditeten och kan därmed vara en viktig kunskapskälla avseende jämställt föräldraskap.

Både amning och jämställdhet är komplexa företeelser med multifaktoriella förklaringsmodeller. Om kvinnor ammar eller inte beror på en rad olika faktorer, däribland fysiologiska aspekter som bröstvårtans utseende och barnets sugteknik, föräldrarnas ålder, utbildning, etnicitet och kunskap (Kylberg et al., 2014). Detsamma gäller för jämställdhet i föräldraskapet, en lång rad faktorer samexisterar och påverkar. I skärningspunkten för det intersektionella perspektivet finns en familj med unika förutsättningar som behöver ses ur ett multifaktoriellt perspektiv. På gruppnivå finns övertygande evidens att både amning och jämställdhet är positivt (Golestani, Ivarsson, & Thorén Todoulos, 2016; Arwidsson Hansen, Cederstrand, Gisslemann, Olsson & Wiberg, 2013a; Regeringen, 2016; Kylberg et al, 2014; Weyermann, Rothenbacher & Brenner, 2006; Vennemann et al., 2009; Duijts et al., 2009; Ip et al., 2007) men det intersektionella perspektivet tillåter också en helhetssyn där det i enskilda fall kan vara fördelaktigt med modersmjölksersättning eller en mindre jämställd fördelning.

Det behövs ytterligare forskning för att fastställa om jämställt föräldraskap och amningslängd har ett positivt samband, förslagsvis experimentella studier för att utforska eventuella orsakssamband. Det behövs mer kunskap och tydligare riktlinjer för hur barnmorskor ska arbeta för att främja ett jämställt föräldraskap. Partners roll måste inkluderas i de styrdokument och riktlinjer som rör amningsrådgivning.

Konklusion och implikationer

Det fanns inga tydliga skillnader i amningslängd mellan kvinnor som levde i olika jämställda relationer och det fanns inga tydliga samband mellan jämställt föräldraskap och amningslängd. De svaga trender som observerades pekar dock mot att ökad jämställdhet i

föräldraskapet har en positiv relation till amningslängd. Både ett jämställt föräldraskap och amning ger fördelar för familjen, barnet och samhället. Barnmorskan ska arbeta för att främja båda områdena. Barnmorskans roll i arbetet med jämställt föräldraskap bör förtydligas. Kunskap om jämställt föräldraskap i en konkret kontext bör få större utrymme i den kliniska verksamheten och i barnmorskeutbildningen. Partners roll är viktig för amningen och barnmorskor som möter föräldrapar inom mödrahälsovården och på eftervårdsavdelning bör kunna ge konkreta råd för hur partnern kan underlätta amningen. Partners roll bör inkluderas i de styrdokument och riktlinjer som berör hälso- och sjukvårdens amningsrådgivning.

Referenser

Albrechtson, T. & Otterling, M. (2017). *Dålig mamma eller superkvinna? Barn och karriär – så klarar du de orimliga kraven*. Göteborg: Tukan förlag.

Angelov, N., Johansson, P. & Lindahl, E. (2013). *Kvinnors större föräldraansvar och högre sjukfrånvaro* (Rapport 2013:7). Hämtad från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) webbplats: <http://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2013/r-2013-07-kvinnors-storre-familjeansvar-och-hogre-sjukfranvaro.pdf>

Arwidsson Hansen, A., Cederstrand, S., Gisslemann, M., Olsson, S. & Wiberg, M. (2013a). *Ojämsställd arbetsbörda. Föräldradedighetens betydelse för fördelning av betalt och obetalt arbete* (Socialförsäkringsrapport 2013:9). Hämtad från Försäkringskassans webbplats: https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/a7aa26e3-9587-40e2-ad69-57a24cc11f6e/socialforsakringsrapport_2013_09.pdf?MOD=AJPERES

Arwidsson Hansen, A., Cederstrand, S., Qian, W. & Wiberg, M. (2013b). *De jämställda föräldrarna. Vad ökar sannolikheten för ett jämställt föräldrapenninguttag?* (Socialförsäkringsrapport 2013:8). Hämtad från Försäkringskassans webbplats: https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/8ec6c929-6f18-4e81-831f-cd4dbbaca98e/socialforsakringsrapport_2013_08.pdf?MOD=AJPERES

Bell, J. (2005). *Introduktion till forskningsmetodik* (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Berggren, M. (2011). Mer amningsinformation till papporna! [Blogginlägg]. Hämtad från <http://amningsbloggen.blogspot.se/2011/09/mer-amningsinformation-till-papporna.html>

Bonet, M., Marchand, L., Kaminski, M., Fohran, A., Betoko, A., Charles, M-A. & Blondel, B. (2013). Breastfeeding Duration, Social and Occupational Characteristics of Mothers in the French 'EDEN Mother-Child' Cohort. *Maternal and Child Health Journal*, 17(4), 714-722. doi: <https://doi.org/10.1007/s10995-012-1053-4>

Boye, K. (2010). Time spent working. Paid work, housework and the gender difference in psychological distress. *European Societies*, 12(3), 419-442.

Bromberg Bar-Yam, N. & Darby, L. (1997). Fathers and Breastfeeding: A Review of the Literature. *Journal of Human Lactation*, 13(1), 45-50.

Codex. (2017). *Regler och riktlinjer för forskning*. Hämtad från <http://www.codex.vr.se/manniska2.shtml>

Duijts, L., Ramadhani, M. K. & Moll H. A. (2009). Breastfeeding protects against infectious diseases during infancy in industrialized countries. A systematic review. *Maternal and Child Nutrition*, 5, 199-210. doi: 10.1111/j.1740-8709.2008.00176.x.

Dunn, A. G., Leask, J., Zhou, X., Mandl, K. D. & Coiera, E. (2015). Associations Between Exposure to and Expression of Negative Opinions About Human Papillomavirus Vaccines on Social Media: An Observational Study. *Journal of Medical Internet Research*. 17(6). doi: 10.2196/jmir.4343.

Eek, F. & Axmon, A. (2015). Gender inequality at home is associated with poorer health for women. *Scandinavian Journal of Public Health*, 43, 176-82, doi:10.1177/1403494814562598

Edling, C. & Liljeros, F. (2016). *Ett delat samhälle: makt intersektionalitet och social skiktning*. Stockholm: Liber.

Ejlertsson, G. (2012). *Statistik för hälsovetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Ejlertsson, G. (2014). *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson-Zetterquist, U. & Styhre, A. (2009). *Organisering och intersektionalitet*. Malmö: Liber.

Flacking, R., Dykes, F. & Ewald, U. (2010). The influence of fathers' socioeconomic status and paternity leave on breastfeeding duration: A population-based cohort study. *Scandinavian Journal of Public Health* 38, 337–343, doi: 10.1177/1403494810362002

Flacking, R., Nyqvist K. H. & Ewald, U. (2007). Effects of socioeconomic status on breastfeeding duration in mothers of preterm and term infants. *European Journal of Public Health* 17(6), 579–584, doi:10.1093/eurpub/ckm019

Föräldraledighetslag (SFS 1995:584). Stockholm: Riksdagen.

Försäkringskassan. (2016). *Antal uttagna nettodagar vid uppnådd ålder på barnet efter födelseår, 1999-*. Hämtad från https://www.forsakringskassan.se/statistik/statistik_och_analys2/barn_familj!/ut/p/z1/IZFPb4IwGlc_i4cdyds_DLgajYAbm0IQ6cUU7FydFJQG57df2S5zmRp7apPfr-_Tp8BgCUzxTm64lrXiO3POmbOyg_EI-yP05MVkjIZhGMat6BIHry4sgAErIW70O-RlrbRQhUPqNXmilbLj7NtwQ9q9cYrudv2vaaUa9NyC0oLgixRkLViy-FaHFNsCeIhl9i0cASF7BzET-YGBKcxCWLHnyUOsOucP310YQ3RrX5u-u6lAPYfleukOEKq6kNlvCV3Pi9AML2FYP5Cbvd7NjTCe9GfGpZ3Gc96qN8zULqYmBn2S-TNU2Kn9t_AP5q_A1c8JkJBU1UePUkrn3bHE0VythkMvgD0bFus/?1dmy&urile=wcm%3apath%3a%2Fcontentse%2Fstatistik%2Fstatistik%2Fbarn_familj%2Fforaldrapenning%2Fforaldrapenning

Försäkringskassan. (2017). *Statistik om tillfällig föräldrapenning vid vård av barn*. Hämtad från <https://www.forsakringskassan.se/statistik/barn-familj/tillfallig-foraldrapenning/ftp-var-dav-barn>

Glimberg, M. (2012, 21 mars). Papporna sparas bort. *Sydsvenskan*. Hämtad från <https://www.sydsvenskan.se/2012-03-21/papporna-sparas-bort>

Golestani, I., Ivarsson, I. & Thorén Todoulos, A. (2016). *Jämställt föräldraskap för barnets bästa - Handbok för mödra- och barnhälsovård*. Mölnlycke: Elanders Sverige AB.

Hagevi, M. & Viscovi, D. (2016). *Enkäter: att formulera frågor och svar*. Lund: Studentlitteratur.

Henricson, M. (2012). *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad*. Lund: Studentlitteratur.

Horta, B. L. & Victoria C. G. (2013). *Long-term effects of breastfeeding: a systematic review* ISBN 978 92 4 150530 7. Hämtad från World Health Organizations webbplats: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/79198/1/9789241505307_eng.pdf

Horta, B. L., Loret de Mola, C., Victoria C. G. (2015). Breastfeeding and intelligence: a systematic review and meta-analysis. *Acta paediatrica*, 104, 14-19. doi: 10.1111/apa.13139.

International Confederation of Midwives. (2011). *Position statements, breastfeeding*. Hämtad från http://internationalmidwives.org/assets/uploads/documents/Position%20Statements%20-%20English/PS2011_004%20ENG%20Breastfeeding.pdf

Ip, S., Chung., M., Raman, G., Chew, P., Magula, N., DeVine, D., ... Lau, J. (2007). Breastfeeding and maternal and infant health outcomes in developed countries. *Evidence Report Technology Assess*, (153), 1-186.

Kauppi, C. (2005, 6 september). Är flaskmatning det jämställda alternativet? [Blogginlägg]. Hämtad från <https://naraforaldrar.wordpress.com/2005/09/06/ar-flaskmatning-det-jamstallda-alternativet-av-cecilia-kauppi/>

Kiouis, S., Strömback, J. & Mcdevitt, M. (2015). Influence of Issue Decision Salience on Vote Choice: Linking Agenda Setting, Priming, and Issue Ownership. *International journal of communication*. (9), 3347–3368. doi: 1932–8036/20150005.

Kong, S. K. & Lee, D. T. (2004). Factors influencing decision to breastfeed. *Journal of Advanced Nursing*, 46(4), 369-79. doi: 10.1111/j.1365-2648.2004.03003.x

Kylberg, E., Westlund, A. M. & Zwedberg, S. (2014). *Amning idag*. Stockholm: Gothia fortbildning.

Laanterä, S., Pölkki, T., Ekström, A. & Pietilä, A-M. (2010). Breastfeeding attitudes of Finnish parents during pregnancy. *BMC Pregnancy Childbirth*, 10(79). doi: 10.1186/1471-2393-10-79.

Lunds universitet (2015). *Utbildningsplan för barnmorskeprogrammet*. Lund: Lunds universitet, Medicinska fakultetsstyrelsen.

Lykke, N. (2009). *Genusforskning: en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*. Stockholm: Liber.

Månsdotter, A., Lindholm, L. & Winkvist, A. (2007). Paternity leave in Sweden - costs, savings and health gains. *Health policy* 82(1) doi: <https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2006.09.006>

Nationalencyklopedin. (n.d.). *jämställdhet*. Hämtad 2017-02-23 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/j%C3%A4mst%C3%A4lldhet>

Nilsson, K. & Strandh, M. (2009). Skilsmässor och separationer: betydelsen av rollspecialisering och jämställdhet. *Sociologisk Forskning*, 46(3). Hämtad från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:861861/FULLTEXT01.pdf>

Nilsson Schönnesson, L. (2012). Homo- och bisexualiteter I P.O. Lundberg & L. Löfgren-Mårtensson (red). *Sexologi*. Stockholm: Liber.

Norbäck, M. (2004, 22 april). *Föräldralediga - visst, men när vi själva vill*. Svenska dagbladet. Hämtad från <https://www.svd.se/foraldralediga-visst-men-nar-vi-sjalva-vill>

Olsson, H. & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Orpana, L. (2014). *TCO granskar Pappaindex 2013 (#2/14)*. Hämtad från TCO:s webbplats: https://www.tco.se/globalassets/2013/0214-pappaindex-2013_1.0.pdf

Palmqvist, H., Zäther, J. & Larsson, M. (2015). Fathers' and co-mothers' voices about breastfeeding and equality – a Swedish perspective. *Women and Birth* 28, 63-69.

Persson, E. K., Fridlund, B., Kvist, L. J. & Dykes, A-K. (2012). Fathers' sense of security during the first postnatal week - A qualitative interview study in Sweden. *Midwifery*, 28(5), 697-704. doi: <https://doi.org/10.1016/j.midw.2011.08.010>

Polit, D. F. & Beck, C. T. (2006). *Essentials of nursing research: methods, appraisal and utilization* (6ed.) Philadelphia: Lippin Cott.

Psomas Blomberg, N. (2016, 28 april). *Nej, vi kommer inte dela på föräldraledigheten nu heller*. Metro. Hämtad från <https://www.metro.se/artikel/nej-vi-kommer-inte-dela-lika-p%C3%A5-f%C3%B6r%C3%A4ldraledigheten-nu-heller-xr>

Regeringen. (2016). *Mål för jämställdhet*. Hämtad 2017-02-23 från <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>

Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F. & Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: a systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatrica*, 97(2), 153-158. doi: 10.1111/j.1651-2227.2007.00572.x

Sheriff, N., Hall, V. & Pantou, C. (2014). Engaging and supporting fathers to promote breastfeeding: a concept analysis. *Midwifery* 30, s. 667-677.

Sjöman, H. (2004, 22 april). *Föräldralediga - visst, men när vi själva vill*. Svenska dagbladet. Hämtad från <https://www.svd.se/foraldralediga-visst-men-nar-vi-sjalva-vill>

Socialstyrelsen. (2003). *Ny rekommendation. Endast bröstmjök upp till sex månaders ålder*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2006). *Kompetensbeskrivning för legitimerad barnmorska*. (Artikel-nr 2006-105-1). Hämtad från <http://www.barnmorskeforbundet.se/wp-content/uploads/2015/04/KOMPETENSBESKRIVNING-for-Legitimerad-BARNMORSKA-2006-Socialstyrelsen.pdf>

Socialstyrelsen. (2014a). *Tio steg som främjar amning*. Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19565/2014-10-27.pdf>

Socialstyrelsen. (2014b). *Kunskapsstöd för mödrahälsovården*. Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19328/2014-2-2.pdf>

Socialstyrelsen. (2014c). *Har sociodemografien betydelse för amningsfrekvensen?* Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19562/2014-10-24.pdf>

Socialstyrelsen. (2015). *Amning och föräldrars rökvanor. Barn födda 2013*. Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19933/2015-10-9.pdf>

Socialstyrelsen. (2017). *Statistik om amning 2015*. Hämtad från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20662/2017-9-4.pdf>

Socialstyrelsens föreskrifter för information som avser uppfödning genom amning eller med modersmjölksersättning (SOSFS 2008:33) Hämtad från http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8600/2008-10-33_2008_33.pdf

Statens offentliga utredningar. (2017). *Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn - en ny modell för föräldraförsäkringen (SOU 2017:101)*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Statistiska Centralbyrån. (2004). *Frågebank över bakgrundsfrågor i postenkätundersökningar (2004:2)*. Hämtad från http://www.scb.se/statistik/BE/OV9999/2004A01/OV9999_2004A01_BR_BE96ST0402.pdf

Statistiska Centralbyrån. (2015). *Arbetskraftsundersökningarna 2014 (AM12)*. Hämtad från http://www.scb.se/Statistik/AM/AM0401/2014A01X/AM0401_2014A01X_SM_AM12SM1501.pdf

Statistiska Centralbyrån. (2016). *På tal om kvinnor och män. Lathund om jämställdhet 2016*. Hämtad från https://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/LE0201_2015B16_BR_X10BR1601.pdf

Statistiska Centralbyrån. (2017a). *Befolkningens utbildning och sysselsättning 2016*. Hämtad från <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och->

forskning/befolkningens-utbildning/befolkningens-
utbildning/pong/statistiknyhet/befolkningens-utbildning-2016/

Statistiska Centralbyrån. (2017b). *Preliminära inkomster och skatter 2016*. Hämtad från <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/statistiknyhet/preliminara-inkomster-och-skatter-2016/>

Statistiska Centralbyrån. (2017c). *Tid mellan barnen: – hur lång tid väntar föräldrar innan de får sitt andra barn?* Hämtad från https://www.scb.se/contentassets/e92aa51b60e044dcae00e919d218ee1a/be0701_2017a01_br_be51br1702.pdf

Svensson, K. & Nordgren, M. (2002). *Amningsboken*. Stockholm: Natur och kultur.

Svensson, K. (2011). *Practices that facilitate or hinder breastfeeding*. (Doktorsavhandling, Karolinska institutet, Stockholm) Hämtad från https://openarchive.ki.se/xmlui/bitstream/handle/10616/40513/Thesis_Kristin_Svensson.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tahotoa, J., Maycock, B., Hauck, Y. L., Howat, P., Burns, S. & Binns, C. W. (2009). Dads make a difference: an exploratory study of paternal support for breastfeeding in Perth, Western Australia. *International Breastfeeding Journal*, 4(15). doi: 10.1186/1746-4358-4-15.

TT. (2010, 6 september). *Ohlys bröstpump blev en snackis*. Svenska dagbladet. Hämtad från <https://www.svd.se/ohlys-brostpump-blev-en-snackis>

Vennemann, M. M., Bajanowski, T., Brinkmann, B., Jorch, G., Yücesan, K., Sauerland, C. & Mitchell, E.A. (2009). Does breastfeeding reduce the risk of sudden infant death syndrome? *Pediatrics*, 23(3), 406-10. doi: 10.1542/peds.2008-2145.

Westerlund, L., Lindblad, J. & Larsson, M. (2005). *Föräldradidighet och arbetstid: hur mycket jobbar föräldrar som varit hemma med barn*. Hämtad från Landsorganisationens webbplats: [http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vres/lo_fakta_1366027492914_foraldradorsakring_pdf/\\$file/foraldradorsakring.pdf](http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vres/lo_fakta_1366027492914_foraldradorsakring_pdf/$file/foraldradorsakring.pdf)

Weyermann, M., Rothenbacher, D. & Brenner, H. (2006). Duration of breastfeeding and risk of overweight in childhood: a prospective birth cohort study from Germany. *International Journal of Obesity*, 30(8), 1281–1287. doi:10.1038/sj.ijo.0803260.

Witteman, H. O., Fagerlin, A., Exe, N., Trottier, M. E. & Zikmund-Fisher, B. J. (2016). One-Sided Social Media Comments Influenced Opinions And Intentions About Home Birth: An Experimental Study. *Health Aff (Millwood)*, 35(4), 726-33. doi: 10.1377/hlthaff.2015.1382.

World Health Organization. (2001). *The optimal duration of exclusive breastfeeding* (WHO/NHD/01.09). Hämtad från http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67219/1/WHO_NHD_01.09.pdf?ua=1&ua=1

World Health Organization. (2017). *Guideline: protecting, promoting and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services*. Hämtad från <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/259386/1/9789241550086-eng.pdf?ua=1>

Enkät: Amning och jämställt föräldraskap

Denna enkät ska användas i en magisteruppsats på Barnmorskeprogrammet, Lunds Universitet. Undersökningen handlar om amning och jämställdhet. För att delta ska du vara kvinna, bo tillsammans med en partner och ha minst ett biologiskt barn i åldern 2-3 år. Om du av någon medicinsk anledning inte kunnat amma kan du inte delta i undersökningen. Enkäten kommer från Försäkringskassans Socialförsäkringsrapport 2013:9 med tillägg av sju frågor från Region Skånes projekt "Jämställt föräldraskap - för barnets bästa". Frågorna avseende amningslängd gäller för ett barn. Om du har mer än ett barn i åldersgruppen, besvara frågorna utifrån det yngsta barnet. Om du har tvillingar och ammat dem olika länge, ange amningslängd för det barn som amrades längst tid. Alla deltagare är anonyma. Du kan när som helst avbryta din medverkan innan enkätsvaren skickats in. Materialet kommer endast användas för forskningsändamålet.

Vid frågor kontakta Emma Nilsson eller Katja Fagerström, barnmorskestudenter.

emma.nilsson.8120@student.lu.se

katja.fagerstrom.3855@student.lu.se

Handledare: Eva-Kristina Persson, Lunds Universitet

eva-kristina.persson@med.lu.se

Demografi

Vilket år är du född? (Svar anges i fri text)

Vilken är din högsta genomförda utbildning?

- Grundskola eller motsvarande
- Gymnasieutbildning
- Universitets- eller högskoleutbildning eller motsvarande

Vilken är din partners högsta genomförda utbildning?

- Grundskola eller motsvarande
- Gymnasieutbildning
- Universitets- eller högskoleutbildning eller motsvarande

Hur stor är din månadsinkomst före skatt?

- 0- 18 699 kr
- 18 700- 27 999 kr
- 28 000- 37 299 kr
- > 37 300 kr

Är detta ditt första barn?

- Ja
- Nej

Hur många barn under 18 år bor i hushållet?

- 1
- 2
- 3
- >3

Amning

Med amning menas att barnet fått bröstmjolk, t ex räknas utpumpad bröstmjolk i flaska också som amning. Med helamning menas att barnet endast fått bröstmjolk, vitamin D och eventuella läkemedel. Med delamning menas att barnet förutom bröstmjolk fått bröstmjölksersättning, välling eller annan kost.

Ammade du ditt barn vid något tillfälle eller under någon period (hel- eller delamning)?

- Ja
- Nej

Om du inte ammade, vad var anledningen? (Svar anges i fri text)

Om du ammade, hur länge helammade du ditt barn? Ange svaret i månader. (Svar anges i fri text)

Om du ammade, hur länge delammade du ditt barn utöver eventuell helamning? Ange svaret i månader. (Svar anges i fri text)

Föräldraledighet och sysselsättning

Hur många månader var du föräldraledig? (Svar anges i fri text)

Hur många månader var din partner föräldraledig? (Svar anges i fri text)

Vilken är din huvudsakliga sysselsättning för närvarande?

- Heltidsarbete
- Deltidsarbete
- Föräldraledig
- Sjukskriven
- Studerande
- Arbetslös
- Hemarbetande
- Annat

Vilken är din partners huvudsakliga sysselsättning för närvarande?

- Heltidsarbete
- Deltidsarbete
- Föräldraledig
- Sjukskriven
- Studerande
- Arbetslös
- Hemarbetande
- Annat

Vem är hemma för vård av barn (VAB) när det är aktuellt?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Fördelning av obetalt arbete i hemmet

Vem planerar för lämning/hämtning på förskola/fritids/skola?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem lämnar på förskola/skola/fritids?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem hämtar på förskola/skola/fritids?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar för läxläsning?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem läser läxor med barnet/barnen?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar för lämning/hämtning på fritidsaktiviteter?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem lämnar/hämtar från eller deltar i fritidsaktiviteter?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar för inköp av kläder/hygienartiklar/etc?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem köper kläder, hygienartiklar, etc?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar för att det finns rätt kläder på förskola (t ex stövlar, regnkläder)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem klär på barnet?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem tar reda på information som berör barnet (tex val av förskola/skola, googla på sjukdomssymtom och barnets utveckling)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem deltar på föräldramöte, utvecklingssamtal, öppet hus etc?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem nattar barnet/barnen?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem nattvakar (vid t ex sjukdom, orolig sömn, matning)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem leker med barnet/barnen?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem pratar med, förklarar/lär nya saker och lyssnar på barnet?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem löser situationer där barn och föräldrar är oeniga?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem sköter barnets/barnens hygien (t ex borstar tänder, badar/duschar, klipper naglar, byter blöja etc)?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar städning?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem städar?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar tvätt (t ex sortera, tvätta, hänga, stryka)?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem tvättar (t ex sorterar, tvättar, hänger, stryker)?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar matinköp?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem handlar mat?

- Alltid jag

- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem planerar matlagning?

- Alltid jag
- Vanligtvis jag
- Delar lika
- Vanligtvis partnern
- Alltid partnern
- Inte aktuellt

Vem lagar mat?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem sköter disken?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem planerar för skötsel av bilen (t ex tvätt, reparationer, underhåll)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern

- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem sköter bilen (tex tvättar, reparerar, sköter underhåll)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem planerar för utvändigt och invändigt underhålls- och reparationsarbete i bostaden (t ex trädgårdsskötsel, målning etc)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem utför utvändigt och invändigt underhålls- och reparationsarbete i bostaden (t ex trädgårdsskötsel, målning etc)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem planerar för gemensamma sociala aktiviteter (t ex bjuda in vänner, kalas, utflykter)?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem planerar ekonomin?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt

Vem sköter ekonomin?

- Alltid partnern
- Vanligtvis partnern
- Delar lika
- Vanligtvis jag
- Alltid jag
- Inte aktuellt